

KAPITOLA VIII KDO VÁS BUDE SOUDIT?

Když už jsem tak pěkně zkritizovala svůj vlastní advokátní stav, je nejvyšší čas, abych se také opřela do soudců. S těmi totiž budete mít velmi co do činění. Tedy, pokud se vám náhodou nepodaří přimět i protistranu k rozumu a nedohodnete se mezi sebou. Ubezpečuji vás, že po několika letech vám nedovolí se s protistranou dohodnout pouze vaše vlastní uražená ješitnost, kterou vám skutečně doporučuji ve vašem vlastním zájmu překonat.

Dojde totiž k přeskupení sil a protistranou se stane někdo úplně jiný než váš protějšek – stane se jí soud a soudce. Kdo vlastně dnes soudí? Co je to za lidi, kteří jsou navlečeni do toho příšerného černého hadru s fialovým lemováním, občas zahrnutými rukávy a občas viditelně potřebujícího čistírnu? Co je to za lidi, kterým svěřujete do rukou svůj intimní život i své daňové doklady (které jsou, samozřejmě, v podstatě daleko intimnější záležitostí než sex)?

Začátkem roku 2008 jsem věnovala několik desítek hodin pátrání, cože jsou ti soudci vlastně zač. I když se dnes nejedná o nejaktuálnější informace, obávám se, že k zásadním posunům nedošlo, takže je zde můžeme klidně jako morálně nezastaralé zde použít. Všechny údaje zde uváděné byly získány zcela legálně nahlédnutím do údajů na www.justice.cz, případně dotazem na Ministerstvo spravedlnosti, na který ve smyslu zák. č. 106/1999 Sb. O veřejném přístupu k informacím ministerstvo muselo odpovědět.

Je faktem, že justice v dnešní době je nepružná a většině lidí, když se řekne soudce, se otevře kudla v kapse. Funkčnost či

nefunkčnost justice bývá spojována s několika faktory, které bývají označovány takto:

- 1/ Nedostatečná legislativa
- 2/ Nevhodný výběr osobností soudců
- 3/ Nevhodná organizační struktura soudů

Podívejme se na naše soudce. Kdo a za jakých podmínek má být soudcem je ve vztahu k justici jedním z velkých témat.

Aby bylo možno analyzovat, kdo má být soudcem, je nejdříve nutné zjistit, kdo je soudcem a podle jakých kritérií se jím stal. Od Ministerstva spravedlnosti jsem získala následující údaje:

K 31. červenci 2007 bylo v České republice jmenováno celkem 3016 soudců. V první polovině roku 1992 došlo v souladu s novým zákonem č. 335/1991 Sb. o soudech a soudcích k jmenování stávajících soudců, a to po ověření a posouzení jejich dosavadní činnosti. Takto jich bylo jmenováno 1175. Celkový počet soudců s praxí před rokem 1989 se snižuje, neboť šlo většinou o dlouhodobě působící soudce ve vyšším věku, kteří postupně z justice odcházejí. Roku 2002 jich bylo ve stavu již jen asi 1064, roku 2005 asi 1000; v roce 2008 se počet soudců s praxí před rokem 1989 pohyboval mezi 900 až 950. Tito „matadoři“ představují nyní tak přibližně 31 % současného celkového počtu.

U vyšších soudů byl v roce 2008 ovšem stav následující:

u Nejvyššího soudu bylo z 61 soudců 51 s praxí před rokem 1989, u Vrchního soudu v Praze z 91 soudců jich působilo 47 s praxí před r. 1989, u Vrchního soudu v Olomouci ze 48 soudců jich bylo 26.

Z mého pohledu advokáta jsou odvolací instance zaplněny „starými kádry“, u nichž strany zejména v občansko-právním řízení automaticky předpokládají spjatost s minulým režimem.

Jak na tom justice se starými kádry opravdu je, jsem se po mírném přetahování s Ministerstvem spravedlnosti dozvěděla, až tehdy, když jsem na ministerstvo zaslala dvanáctistránkovou tabulku se zvýrazněným seznamem předsedů a místopředsedů soudů a zdvořile požádala, aby doplnili datum, odkdy je dotyčný soudcem a kdy byl jmenován do současné funkce. Chvíli to sice trvalo, ale nakonec jsem z ministerstva vyzískala tuto bilanci:

Začátkem roku 2008 byla tato:

Předsedkyně Nejvyššího soudu soudí od r. 1975

Předsedové vrchních soudů soudí jeden od r. 1978, druhý od roku 1979.

Předsedové krajských soudů začali svoji soudcovskou kariéru takto: Praha – 1983, Kraj Praha – 1975, České Budějovice – 1984, Plzeň – 1981, Hradec Králové – 1987, Brno – 1992, Ostrava – 1987, Ústí – 1978.

Čtenáři jistě nejsou stíženi stavem totálního zapomnění, aby si nepamatovali, jaké to tady v letech uvedených výše bylo... Z osmi krajských soudů byl v roce 2008 pouze jeden, kterému nevedel soudce s předlistopadovou stranickou minulostí...

Směrem k okresním soudům „minulost“ poněkud řídne.

K 15. lednu 2008 jsme měli 78 předsedů okresních soudů. Z nich 55 začalo soudit před rokem 1989, byli tedy do soudcovské funkce ustanoveni komunistickým režimem. Celkem 35 předsedů okresních soudů pak bylo ustaveno do funkce soudce v průběhu 70. let...

Ne, nechci pořádat žádný antikomunistický hon na čarodějnice, ale kdybychom takovou koncentraci lidí dříve loajálních ke komunistické straně (a jiní být nemohli, neboť jinak by se soudci nestali) měli třeba v poslanecké sněmovně,

tak z 200 poslanců by jich bylo asi tak 130 poslanci za KSČM a kdo by dnes seděl na Hradě, by bylo též evidentní.

Moje výzkumy z roku 2008 ovšem dostaly grandiózní korunu v podobě nálezu Ústavního soudu, který byl vydán na základě stížnosti neúnavného Tomáše Peciny. Jsem ráda, že jsem se ve svých prognózách mýlila, když jsem mu setrvale tvrdila, že „to vám teda nedaj...“ Dali.

Úředníci poskytli seznam soudců, kteří byli před listopadem 1989 přímo členy KSČ. Ústavní soud totiž rozhodl, že informace o členství soudců v KSČ před rokem 1989 nejsou citlivým údajem podle zákona na ochranu osobních údajů a že představují podklad pro diskusi občanské společnosti o nezávislosti a nestrannosti soudců.

Přímo na portálu www.justice.cz najdete seznam soudců a státních zástupců, bývalých členů KSČ. Na základě této informace se řada soudících se občanů odmítla podvolit tomu, aby je soudili soudci s komunistickou minulostí. Názory na oprávněnost či neoprávněnost těchto požadavků jsou různé, různé jsou také výsledky, se kterými buď je, nebo není uznáno členství soudce v KSČ za takový důvod, že jej činí k osobě jedné ze stran soudcem podjatým.

Celkem předvídatelný výsledek nastane, když se u soudce s komunistickou minulostí soudí osoba, která je známa svými antikomunistickými postoji – třeba já. Jistěže záleží i na tak zvané „povaze věci“. Že členství soudce v KSČ může mít zásadní dopad na posuzování případů určitého druhu, platí například u žalob majitelů činžovních domů na všechny věci ohledně nájemného. Jeden kolega advokát vypracoval krásnou floskuli na téma podjatosti komunistických soudců a zcela jí zaplavil soudy. Stalo se tak sice ve věcech regulace nájemného, ale stejně neodolám,

abych ji zde neocitovala:

„Po vydání nálezu Ústavního soudu ve věci zrušení regulačních vyhlášek a výměrů Ministerstva financí ČR jsme se s nadějí obrátili na soudy v České republice s vírou, že naše práva budou ochráněna a nálezy Ústavního soudu budou respektovány. Zjistili jsme však, že obecné soudy tyto nálezy ignorují a nadále systematicky diskriminují vlastníky nemovitostí. Nabyli jsme proto přesvědčení, že tato nenávisť k nám má svůj původ v komunistické minulosti soudců.

Postoj soudce k nám jako vlastníkově je logický. Pro komunistu je vlastník činžovního domu třídním nepřítelem a jako s takovým s ním také zachází. V takovém případě nemůže být zajištěna objektivita rozhodovací činnosti soudců, která je předpokladem spravedlivého soudního rozhodnutí. Z nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 517/10 přitom vyplývá, že komunistická minulost soudce může mít vliv na jeho postoje a rozhodovací činnost. Proto si v této věci vyhrazujeme a vznášíme námitku podjatosti vůči všem soudcům, kteří byli členy předlistopadové KSČ.“

Skutečně mne potěšilo, když jsem se dozvěděla, že tento kolega advokát je zejména u pražských soudů ještě „oblíbenější“ než já. Ostatně nemusím být vždycky ve všem na prvním místě, že?

Komunistická minulost a z toho vyplývající morální integrita soudců není jediným hlediskem, které ovlivňuje kvalitu rozhodovací činnosti soudce. Důležité jsou také „hard skills“, tedy co kdo umí. I když od dob „plzeňských titulů“ už není titul tím, čím býval, přece jenom je dosažené vzdělání určitým vodítkem. Strávila jsem několik útěšných hodin nad třítisícovým seznamem všech soudců, uveřejněným na www.justice.cz a výsledek byl v roce 2008 tento:

Z celkového počtu 3016 soudců dosáhli soudci vyššího než magisterského (Mgr.) nebo doktorského (JUDr.) gradu, případně dalšího vzdělání takto:

JUDr. CSc. 7
JUDr. CSc. Doc. 2
JUDr. PhD. Doc. 1
JUDr. PhD. Prof. 1
JUDr. PhD. PhD. Ing. 1
JUDr. PhD. LLM. Ing. 1
JUDr. PhD. LLM. 2
JUDr. PhD. Ing. 2
JUDr. PhD. 38
JUDr. Dr. 2
JUDr. LLM. 2
Mgr. PhD. 4

Vyššího akademického právního vzdělání tedy dosáhlo 63 soudců.

Připodotýkám, že titul Mgr. pochází ze základního vzdělání na právnických fakultách v České republice. Titul JUDr. vyžaduje doktorskou práci na dané téma, titul CSc. byl do roku 1989 výsledkem práce na získání titulu „kandidáta věd“, jenž je svým způsobem ekvivalentní titulu PhD., jenž je dnes označován za tzv. „velký doktorát“. Titul CSc. se již neuděluje. Titul LLM (nebo LLM.) pochází z postgraduálního studia v určité specializaci (týká se zejména obchodního, daňového či pracovního práva). Titul Mgr. je rovněž přiznáván absolventům vysokých škol humanitního zaměření (i před rokem 1989), kteří „nešli“ do doktorátu. Před rokem 1989 byly doktorandské zkoušky velmi problematické (to by zasloužilo samostatnou kapitolu...)

Právníka, necht' už jde o soudce či advokáta, graduovaného tituly JUDr. a PhD., lze považovat za špičkově vzdělaného. Titul LLM

si mohou „přidělat“ absolventi vysokých škol, kteří primárně nestudovali právo, například ekonomové.

Tituly Doc. a Prof. jsou akademické, dosažené působením ve vysokém školství.

Titul PhDr. patří rovněž do dob před rokem 1989. Titul Ing. získávají za určitých podmínek absolventi ekonomie a technických oborů. Titul Bc. (bakalář) získávají absolventi nejnižšího stupně vysokoškolského vzdělání. Titul Bc. je signifikantní zejména pro policisty a pracovníky státní správy, kteří absolvovali vzdělání na úrovni, která není zcela v kontextu s prestižním vzděláním. Není to však titul podřadný, například většina amerických prezidentů absolvovala práva na bakalářském stupni, který v tomto oboru v českém školství prakticky neexistuje.

Jiného než právnického vzdělání dosáhlo 19 českých soudců, a to takto:

JUDr. Ing. 5
JUDr. Mgr. 2
Mgr. PhDr. 1
Mgr. Ing. 7
Mgr. Mgr. 1
Mgr. Bc. 3

Znamená to, že z celkového počtu 3016 soudců má vyšší akademické právní vzdělání zhruba 2 % soudců. Toto číslo samo o sobě svědčí o tristním stavu dalšího vzdělávání soudců. Navíc na vzdělání soudců evidentně nenavazuje žádný kariérní řád; soudců s vyšším vzděláním je nejvíce soustředěno na Nejvyšším, respektive Nejvyšším správním soudu, a dále paradoxně na soudech okresních.

Největšími soudními „šprty“ jsou a největšího počtu akademických hodností dosáhli:

- 1) JUDr. Ing. Petr Slunský, PhD., PhD., z Okresního soudu Znojmo - protože dotyčného osobně znám, tak vím, že ten „Ing.“ je za atomovou fyziku
- 2) JUDr. Ing. Radka Zahradníková, PhD., LL.M (Okresní soud Praha – západ).

Situace ohledně vzdělání soudců se projevuje obzvláště zoufalými důsledky právě v oblasti rodinného práva. Pár desítek paragrafů ze zákona o rodině, případně občanského práva, se sice naučili, ale o Listině lidských práv v životě neslyšeli, o nějaké Úmluvě o lidských právech a základních svobodách už teprve ne. Proto jsou české rozsudky se smrdutou setrvačností sunoucích se skunků shrnovány radlicemi štrasburské judikatury zpět do bahna naší kotlinky. Jak vidíte, slova na „s“ mi rychle došla, snad bych k nim mohla ještě přidat „sbohem“ – zejména zdravý rozum.

Úmluva o právech dítěte je další kládou, kterou naše obecné soudy nejsou schopny překročit, a tak ji obcházejí, až dostanou od soudu Ústavního herdu do zad. Faktem je, že v právních názorech je možno se lišit. V čem se ale moc lišit nelze, je otázka dalšího neprávnického vzdělání, kterého se soudcům rozhodujícím „dětské“ spory, zoufale nedostává. Jedná se zejména o znalosti z psychologie. Jistěže soudce není soudní znalec, ale musí být vzdělán alespoň natolik, aby byl schopen klást znalci smysluplné otázky. S lítostí musím konstatovat, že v řadě případů tomu tak není. A přitom by stačilo, kdyby páni soudci zašli do nejbližšího knihkupectví a koupili a přečetli si pár knížek. Třeba těch, které jsou na konci knížky této.

Ještě shrnutí:

1/ Tím, že jste se rozhodli se rozvést, se vzdáváte části své vlastní

svéprávnosti a dopouštíte se toho, že o vašem životě bude rozhodovat někdo jiný než vy. Tak se nedivte, že rozhodne jinak, než vy byste si přáli.

2/ Výše uvedené platí po obě strany. To, že soud rozhodne tak, že se to nelíbí vám, vůbec neznamena, že se to líbí protistraně. Často se jí to nelíbí úplně stejně jako vám, ba možná ještě podstatně více. Je to dobrá chvílka pro zamyšlení se nad tím, jak eliminovat vliv soudů a ostatních provozovatelů rozvodového byznysu tak, aby vám přestali strkat nos do vašich soukromých záležitostí. Což takhle dohodnout se s protistranou?

3/ Představa, že soudce je inteligentnější, chytřejší a vzdělanější než vy, je marná. I kdyby byl, tak nezná váš případ tak, jak jej znáte vy, a tudíž vždy rozhodne jistým způsobem nespravedlivě.

4/ Nejenomže soudce není chytřejší než vy ve vašem vlastním případě, leč bohužel, nelze paušálně očekávat, že bude chytřejší než vy všeobecně, a to zejména ve věcech uspořádání vašich rodinných poměrů. Nevkládejte do něj příliš velké naděje. Jediné, v čem vám soud může pomoci, jsou v podstatě technická.

5/ Takže už určitě tušíte, kam to směřuji. Co si nerozhodnete sami, to mít nebudete. Možná vám ušlo ledacos z práva, ale stejně jste jediný, kdo může věci skutečně změnit. Soudce může nastavit pouze mantinely. Z toho ovšem plyne, že jediná pomocná ruka se nachází na konci vaší vlastní paže.